

pen gifte kvinder udgør samme andel af hele befolkningen i aldersklassen 20—49 år i 1660 som ved folketællingen i 1787, nemlig 30 pct., vil en sådan beregning utvivlsomt angive en minimumsgrænse for andelen af gifte i 1660. Anvendt på de 45 pct. af befolkningen, der i 1660 befandt sig i denne aldersklasse, skulle de gifte kvinder i fødedygtig alder altså udgøre 13,5 pct. eller mellem 1/8 og 1/7 af hele befolkningen. Det vil med andre ord sige, at man skulle kunne nå frem til en fertilitetskvotient beregnet på grundlag af antallet af gifte kvinder alene ved at multiplicere den summariske fertilitetskvotient med rundt regnet 7,5. Fertiliteten skulle med andre ord i slutningen af det 17. årh. udgøre maksimalt 30-37 pct. årligt pr. frugtbart ægteskab. Det svarer til et barn årligt i hvert tredje ægteskab, hvor kvinden er i fødedygtig alder. Noget urimeligt højt niveau kan dette vel næppe anses for.

Det anførte støtter, at Lassens hypotese om befolkningsudviklingen skulle være mulig, men kan naturligvis ikke tages som noget positivt bevis for rigtigheden. Her må den kildekritiske ekspertise vel have det sidste ord.

Sammenfattende bemærkninger.

Ovenstående omtale har navnlig beskæftiget sig med hovedlinjerne i Aksel Lassens bog og trinsvis med de mere problemfyldte dele. Bogen indeholder imidlertid langt mere end hovedlinjer, ja, er for hovedpartens vedkommende en materialesamling og en – i mange henseender ret tung – dokumentation baseret på udredning af lokale befolkningsforhold. Det er et enestående, omfattende talmateriale til mange tænkelige demografiske formål, der her er fremlagt gennem bogens 250 sider tabelstof. Det er uhyre fortjenstfuldt, at et materiale af denne art er fremdraget fra vanskeligt tilgængelige kilder. Der er næppe tvivl om, at dette materiale i fremtiden vil blive endda meget benyttet. Noget andet er, at bogen ikke er nogen let bog, hverken at orientere sig i eller at læse. Mere end af journalistens lette hånd bærer den præg af det enormt slidsomme arbejde, som har været forudsætningen for dens fremkomst.

*Svend Aage Hansen**

BELØNNEDE PRISOPGAVER I STATSVIDENSKAB OG ØKONOMI

Det var ikke nogen hverdagsbegivenhed, da Aarhus Universitet sidste år belønnede en prisopgave med guldmedalje i økonomi, jfr. Knud Lüttichaus artikel i dette og forrige hefte. Det har derfor været naturligt for *Nationaløkonomisk Tidsskrift* at markere tildelingen ved at bringe en fortegnelse over belønnede prisopgaver i statsvidenskab og økonomi ved Københavns og Aarhus universiteter. I fortegnelsen er ikke medtaget opgaver, som er belønnet med accessit, men hvis forfattere ikke har ønsket deres navn offentliggjort. De anførte stillingsangivelser for forfatterne refererer til belønningstidspunktet; der skal i denne forbindelse erindres om, at kandidaterne i årene 1895-1907 fra den økonomisk-statistiske eksamen betegnedes cand. mag.

Fortegnelsen for Københavns universitet er udarbejdet af stud. polit. Niels M. Larsen, for årene frem til 1925 på grundlag af P. Grønvold »Den statsvidenskabelige eksamen«, *Festskrift i anledning af 25-års dagen for oprettelsen af Socialøkonomisk Samfund*, København 1925, pp. 245 ff. og for de resterende år på grundlag af Universitetets festskrifter. Oplysningerne for Aarhus Universitet er hentet fra »Aarhus Universitet, Årsberetning«.

* Professor ved Københavns Universitet, dr. polit.

Københavns Universitets prisopgaver i statsvidenskab, som er blevet belønnet med guldmedalje eller accessit.

1857. *Hvorledes modarbejder staten en dyrtids tryk?* Cand. phil. Johan Henrik Bernhard Friehling, guldmedalje.

1859. *Kornprisernes indflydelse på arbejdslønnens højde.* Stud. polit. Niels Christian Frederiksen, guldmedalje.

1862. *Hvad forstås ved proletariat, og hvorledes hindrer staten dets opkomst og udbredelse?* Cand. jur. Hans William Scharling, guldmedalje.

1869. *Angrebene på Malthus' teori og disses resultater.* Cand. polit. Carl Heymann Salmonsens, accessit.

1872. *De sidste årtiers sociale anskuelse.* Journalist George Vilhelm Manicus, accessit.

1874. *Stuart Mill som økonomisk forfatter.* Cand. polit. Christopher Friedenreich Hage, guldmedalje.

1875. *De danske sparekasser.* Stud. polit. Marcus Rubin, accessit.

1877. *Roscher og hans betydning som økonomisk forfatter.* Cand. polit. Niels Erik Hofman-Bang, accessit.

1878. *Er statsbaner at foretrække for privatbaner?* Vekselerer Sophus Heimant Simonsen, accessit.

1881. *Nyere undersøgelser over dødeligheden af forskellige samfundsklasser.* Cand. polit. Harald Ludvig Westergaard, guldmedalje.

1884. *Strikes i Danmark i de sidste 20 år.* Cand. polit. Vilhelm Julius Schovelin, guldmedalje.

1889. *Englands og Tysklands lovgivning for arbejdere i industri og håndværk.* Cand. phil. Ludvig Ernst Bramsen, guldmedalje, cand. mag. Birger Hansted, accessit.

1891. *Dansk økonomisk litteratur i 1. halvdel af 19. århundrede med påvisning af udenlandsk påvirkning.* Cand. mag. Birger Hansted, accessit.

1896. *Engelsk økonomi efter Stuart Mill.* Cand. jur. et polit. Frantz Emil Pio, accessit.

1901. *Kapitalrentens historie i Danmark siden midten af forrige århundrede.* Cand. mag. Knud Asbjørn Wieth Knudsen, guldmedalje.

1905. *Prisbevægelsen i Danmark 1650-1750.* Cand. mag. Axel Eduard Hjorth Nielsen, guldmedalje.

1907. *Bestræbelser for bilæggelse af arbejderkonflikter ved voldgift.* Stud. polit. Jens Møller, accessit.

1909. *Striden om bimetallismen i 19. århundredes sidste fjerdedel.* Cand. mag. Helge Smith, accessit.

1914. *Betydningen af koloniernes økonomiske udvikling og handelspolitik for moderlandet.* Stud. polit. Kai Heckscher, accessit.

1919. *Hvilke opgaver har stat og kommune taget op siden 1850, særlig i Danmark.* Stud. polit. Carl Flach Steenstrup, accessit.

1920. *Teorierne om årsagerne til bevægelsen i pengenes værdi.* Medlem af fondsbørsen Torben Meyer, accessit.

1925. *Kapitalens investeringsperioder.* Cand. polit. Carl Langballe Iversen, guldmedalje.

1927. *En fremstilling af principperne for prisdannelsen for elektricitet.* Cand. polit. Henry Stjernqvist, accessit.

1930. *En kritik af den klassiske omkostningsteori i belysning af nyere litteratur.* Cand. polit. Niels Tornøe Lindberg, guldmedalje.

1935. *En kritisk fremstilling af Wicksells lære om den naturlige rente og dens anvendelse i moderne pengeteori.* Cand. polit. Ebbe Groes, guldmedalje.

1937. *En kritisk vurdering af mål og midler i de sidste års selvforsyningsbestræbelser.* Cand. polit. Svend Laursen, guldmedalje.

1939. *Sammenhængen mellem opsparing og konjunkturforløb.* Cand. polit. Gunnar Skjerbæk, accessit.

1941. *En fremstilling og kritisk vurdering af ex ante – ex post betragtningen.* Cand. polit. Hans Julius Brems, guldmedalje.

1944. *Undersøg mulighederne for at forene hovedsynspunkterne i J. M. Keynes' kapitalrenteteori med den tidligere gængse renteteori.* Stud. polit. Bent Hansen, guldmedalje.

1950. *Hvordan virker stigende nominalløn på reallønnen?* Cand. polit. Sven Danø, accessit.

1953. *Kan der påvises konjunkturbevægelser af sædvanlig cyklisk karakter i det økonomiske liv i efterkrigstiden? Besvarelsen ønskes udformet med særlig hensyntagen til danske forhold.* Stud. oecon. Erik Johnsen, accessit.

1964. *Der ønskes en afprøvning af nyere statistiske målemetoder på et socialpsykologisk materiale.* Cand. stat. Erling Bernhard Andersen, guldmedalje.

Aarhus Universitets prisopgaver i økonomi, som er blevet belønnet med guldmedalje eller accessit.

1944. *Der ønskes en kritisk fremstilling af den nyere tids diskussion omkring renteteorien.* Stud. oecon. Helge Munksgaard, accessit, stud. oecon. Svend Aage Nielsen, accessit.

1946. *Der ønskes en undersøgelse af skatternes overvæltning under nutidens økonomiske forhold.* Stud. oecon. Poul Nørregaard Rasmussen, guldmedalje.

1956. *På grundlag af erfaringer fra egne prøveundersøgelser og allerede gennemførte undersøgelser ønskes en analyse af de socialvidenskabelige metoder, der ville kunne anvendes ved undersøgelser over bymiljøets indflydelse på kontaktmønstret i en familiegruppe.* Stud. oecon. Jan Stehouwer, guldmedalje.

1964. *Inflationsteoriens udvikling i det sidste ti-år.* Cand. oecon. Knud Lüttichau, guldmedalje.

FORTEGNELSE OVER DET KONGELIGE BIBLIOTEKS ANSKAFFELSER AF ØKONOMISK LITTERATUR

Fortegnelsen omfatter de vigtigste titler blandt den nyeste økonomiske litteratur, som Det kongelige Bibliotek har bestilt eller anskaffet. Listen er søgt opdelt systematisk. For hvert skrift oplyses forfatter, titel, udgiversted og -år, og så vidt muligt sidetal og pris. Bøger vedrørende driftsøkonomi, organisation etc. er ikke medtaget; herom henvises til »Økonomisk Dokumentation«, som fremkommer i hvert nummer af *Erhvervsøkonomisk Tidsskrift* og omfatter anskaffelser til Handelshøjskolens bibliotek.

Oversigten er udarbejdet af bibliotekar ved Det kongelige Bibliotek, cand. polit. *Thorkild Davidsen.*

BIBLIOGRAFIER M. V.:

The ABS guide to recent publications in the social and behavioral sciences. New York 1965. 781 p. \$ 19,95.

Bibliography of social science periodicals and monograph series: Japan 1950-1963. Washington 1965. 346 p. \$ 1,75.

Bibliography of social science periodicals